

MECHATRONIKAI RENDSZEREK

TÉMAKÖRÖK A FELKÉSZÜLÉSHEZ (VIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA) 2007

Mechatronikai alapfogalmak.

Definíció. A mechatronikai rendszerek általános felépítése. Egy jellemző megvalósítási példa bemutatása. A mechatronika segédtudományai, és kapcsolata az irányítástechnikával.

A mechatronika eszköztára.

A dinamikai modellezés célja fizikai-technikai rendszerekben. Lineáris/nemlineáris, koncentrált/elosztott paraméterű modellezés feltételei. Miért van szükség a szabályozott szakasz matematikai modelljére? Milyen lépésekkel jut el a matematikai modell különféle formáihoz: Differenciálegyenlet, átviteli függvény, állapottér modell? Mit interpretálnak a különféle matematikai modellek, és mi a kapcsolat közöttük?

Irányítástechnikai eszköztár.

Szabályozástechnikai alapfogalmak, kanonikus szabályozókör felépítése, az átviteli tagok és a jelek jelölése, elnevezése. Az átviteli mátrix elemei. A stabilitás-vizsgálati módszerek szisztematikus összehasonlítása: Abszolút és relatív stabilitás-vizsgálati módszerek és alkalmazhatóságuk.

Jelek osztályozása és analízise.

A jelek osztályozása. Mi a spektrum? Mely függvényeknek van Fourier sora, melyek Fourier transzformálhatóak, és melyek Laplace transzformálhatóak? Milyen lépésekben jut el a trigonometrikus Fourier sortól a Laplace transzformációig? A legfontosabb determinisztikus jeltípusok spektruma.

A mechatronikai részrendszerek modellezésének elemkészlete.

Rendszertechnikai változók öt fizikai-technikai rendszerben. A változók származtatása, ideális források és energia-átalakítók. A passzív elemek, és fizikai egyenletük. A passzív elemek impedanciája. Struktúra-elemzés gráfokkal és impedancia hálózattal. Vizsgálat idő-és frekvenciatartományban.

A matematikai modellek felírásának módszerei.

Mechatronikai építőelem példáján, pl. DC-szervomotor (aktuátor), mutassa be az ált. használt matematikai modellek felírásának módjait: Differencia egyenlet, differencia egyenlet-rendszer, ÁTM, átviteli függvény és jelfolyam ábra. Számítások mátrix-vektor műveletekkel és jelfolyam-gráffal.

Léptetőmotorok.

A léptetőmotorok csoportosítása. A lépésszög fogalma és meghatározása. A dinamikai modell.

Hidraulikus és pneumatikus munkahenger.

Felépítés, struktúra gráf, dinamikai modellek. Alkalmazások.

Mozgás-átalakítók modellezése és dinamikai tulajdonságaik (I).

Ideális és kotyogásos, valós hajtómű matematikai (dinamikai) modelljének levezetése. A frekvenciamenet elemzése a Bode-diagram segítségével.

Mozgás-átalakítók modellezése és dinamikai tulajdonságaik (II).

Golyósorsós mozgás-átalakító matematikai (dinamikai) modelljének levezetése. A frekvenciamenet elemzése a Bode-diagram segítségével.

Mozgás-átalakítók modellezése és dinamikai tulajdonságaik (III).

Vonóelemes mozgás-átalakító matematikai (dinamikai) modelljének levezetése. A frekvenciamenet elemzése a Bode-diagram segítségével.

Transzlációs mozgás dinamikai modellje.

Precíziós szerszámgép asztalának mozgás-modellje (golyósorsós mozgás-átalakítás). A dinamikai modell megalkotása. Az egyes tagok átviteli függvényeinek meghatározása (visszahatással és a nélkül). A frekvencia menet elemzése a Bode-diagram segítségével. A mérőrendszer(ek) céltudatos kiválasztása.

Szabályozók feladatai és dinamikai tulajdonságaik.

Szabályozók (P, PI, PDT1, PIDT1) megvalósítása műveleti erősítővel. Valós elektronikus analóg szabályozók felépítése és egyenleteik levezetése.

Szabályozókör tervezése.

Minőségi követelmények ismertetése. Az abszolút érték optimum kritérium. A fázistartalék beállítása a pozíciószabályozás esetében. Kisegítő jellemzők bevezetése, többhurkos szabályozás kialakítása a pozíciószabályozás példáján.